SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 49. JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, MARCH 16, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го БЕРЕЗНЯ 1989 Ч. 49. РІК XCVI.

РАДА МИТРОПОЛІЇ ВІТАЄ СПРОБУ ВІДНОВЛЕННЯ УАПЦ

С. Бавнд Брук, Н.Дж. — Рада Митрополії Української Автокефальної Православної Церкви в ЗСА привітала повідомлення про створення в Україні Комітету за відродження Української Автокефальної Православної Церкви.

„Ми вітаємо цю Богові угодну ініціятиву, як перший вогник нового відродження на Україні 1000-літньої Православної Церкви українського народу і молимо Всевишнього Бога щоб завдяки заходам цих першопроходців, цей вогник спалахнув полум'ям національно-церковного воскресіння".

Рада Митрополії, від імени всієї Української Автокефальної Православної Церкви в ЗСА, солідаризується з Комітетом за Відродження УАПЦ і обіцює йому всебічну підтримку.

РЕЖИМНИКИ НЕ ХОЧУТЬ ПЕРЕБУДОВИ В УКРАЇНІ

Київ (У.Г.Г.). — Українська телевізійна програма з 27-го лютого принесла від год. 7-ої 15 хв. протягом двох годин „Відверту розмову" про Народний Рух України за Перебудову.

У розмові, що нею провадив відомий київський реакціонер, завідуючий відділом ідеології і пропаганди в ЦК КПУ Леонід Кравчук, взяло участь вісім осіб, між ними історик Симоненко, літературознавці Дончик та Брюховецький, письменники Іван Драч, Петро Осадчук та інші. Л. Кравчук та його помічники з Інституту історії вели дискусію в агресивному тоні, письменники оборонялися, але їм не давали докінчувати речення. Поведінка декого була дуже принизлива, так Брюховецький, що, між іншим, має бути запрошений разом з іншими киянами на симпозіюм УНІГУ в травні ц.р., вибачався і оправдувався, що члени Народного Руху хотіли б „незалежної України", а також в інших гріхах. Враження глядачів було таке, що учасники розмови не вміли себе вести як культурні люди.

Л. Кравчук переривав усіх і не давав довести думки до кінця. Письменники, що обороняли Народний Рух, були від самого початку розмови поставлені в положення побитої партії, бо їх обсипали абсурдними закидами. Ця розмова була тільки дальшим доказом, що представники влади не бажають Народного Руху за Перебудову чи будь-якої зміни куьтурно-політичного характеру.

Ї. Єгезкієлі визнали винним за напад на Й. Шефтеля

Єрусалим, Ізраїль. — Аґентство Ассошіейтед Пресс повідомило з Єрусалиму, що ізраїльський суд визнав винним пережильця голокосту Їзраєля Єгезкієлі, 70-літнього жида, який під час похорону другого адвоката Івана Дем'янюка, Дова Ейтана, обляв обличчя першого адвоката Йорама Шефтеля квасом, ушкодивши не тільки ліву частину обличчя, але також око.

Засуджений Єгезкієлі признався на суді до злочину вчиненого ним правдоподібно тільки тому, що Й. Шефтель обороняв „засудженого на смерть нацистського злочинця І. Дем'янюка", —пише нюаркський щоденник „Стар Леджер" у числі з 14-го березня.

Вирок засуду проти Єгезкієлі, буде прочитаний 4-го травня, повідомило ізраїльське радіо, і за такого роду злочин його можуть покарати 20-ма роками тюрми, згідно з ізраїльськими кримінальними законами.

Як відомо, у зв'язку з трагічними подіями в Єрусалимі, головно „самогубством" Ейтана і пораненням Шефтеля, слухання апеляції І. Дем'янюка відкладено до листопада цього року.

У ЛЬВОВІ ДІЙШЛО ДО КРИВАВИХ СУТИЧОК ПОМІЖ НАРОДОМ І МІЛІЦІЄЮ

Львів. (Г. Левицька, УГС). — Чутка, що у Львові біля пам'ятника Іванові Федорову в неділю, 12-го березня ц.р., о 2-ій год. відбудеться передвиборчий мітинг, вийшла за межі старовинного міста, привабивши людей з багатьох навколишніх сіл Львівської області.

Вже о год. 12-ій на площу біля Успенської церкви почали сходитися люди, які за годину заповнили не тільки всю площу, а й протилежну сторону за трамвайною лінією біля Порохової вежі. Залишки давнього муру — оборонної стіни, що дотикає до будинку колишньої Ставропігії, було обрано, як і під час Панахиди 26-го лютого, трибуною, на якій о год. 1:30 з'явилися заступник голови міськвиконкому Панцюк, заступник голови Ленінського райвиконкому Мазяр і секретар в питаннях ідеології міськкому партії Мартинюк.

Панцюк оголосив, що влада не дала згоди на проведення передвиборчого мітингу і закликає людей розійтися. Коли ведучий на мітингу Петро Калгуй сказав що, не зважаючи на заборону, мітинг все одно відбудеться, на нього накинулась міліція. Силоміць стягли з муру і, скрутивши руки, повели в машину. Місце, яке мало правити за трибуну, міліція оточила залізним обручем. Начальники міського і Ленінського райвідділів міліції через меґафони почали передавати наказ розійтися, мотивуючи цей наказ відсутністю дозволу на передвиборчий мітинг. В їхньому голосі не було впевнености, оскільки їм було добре відомо, що на передвиборчі мітинги не треба дозволу, про що неодноразово писали в пресі.

Тим часом з усіх кінців до площі почали підходити все нові й нові загони міліції, які грубо, безцеремонно виштовхували людей з площ біля Успенської церкви і Порохової вежі в напрямку до міського арсеналу і обкому партії. У паніці кілька людей упали на бруківку. Міліціонери кôпали їх ногами; тих, хто протестував, хапали й кидали в машини.

Виконавши сумнівної ваги місію, сили міліції із загонами спеціяльного призначення спрямували основний удар проти людей, що зосередилися біля Королівського арсеналу і Домініканського костелу.

В цій екстремній ситуації в групі активістів неформальних об'єднань зродилася думка перевести мітинг на демонстрацію протесту. Миттю організувалась колона людей на чолі із членами Ініціятивного комітету Народного фронту Львівської Філії Української Гельсінкської Спілки, Товариства „Милосердя". Об'єднання в цій ситуації членів різних неформальних організацій, щоб спільно запротестувати проти сваволі, дало добрий результат. Учасникам колони було роздано синьо-жовті прапорці.

Поява національної символіки на грудях людей додала їм сили і впевнености. Від цього моменту демонстрація протесту мала організований характер. Коли колона вийшла на алею, що тягнеться від оперного театру до пам'ятника Міцкевичеві, голова Львівської обласної філії УГС Богдан Горинь звернувся до учасників демонстрації із закликом піти через центр міста до площі біля Міської ради і там заявити протест проти сваволі львівської партійної бюрократії.

В той час, коли головні сили міліції були зосереджені біля Успенської церкви, загороджуючи до неї доступ, колона демонстрантів підійшла до міської ради і зупинилася біля фонтану з алегоричною фігурою Нептуна з тризубцем. Круглий підмурівок фонтану замінив трибуну. Оскільки це центральна площа Львова, вона миттю наповнилася народом з усіх прилеглих вулиць.

До кількатисячного збору людей звернувся Б. Горинь. Він сказав, що львівська влада грубо порушила право народу на проведення передвиборчого мітингу і тим переконливо довела, що продовжує антидемократичну політику. Тон, який надає сталінсько-брежнєвський поплічник, перший секретар ЦК Компартії України Щербицький. Партійні бюрократи Львова побоювалися, що на мітингу стануть відомі всі ті махінації, до яких вони вдалися у передвиборчій кампанії. Львів'яни були готові віддати свої голоси за Ростислава Братуня, програма якого була найбільш передовою. Але партійно-бюрократичний апарат Львова цинічно насміявся над цим вибором, відкинувши кандидатуру Братуня з допомогою антидемократичного механізму окружних зборів і способом різних махінацій було зареєстровано тих кандидатів, які будуть надійною охороною партійно-бюрократичної касти. Ми є свідками народження нової експлуататорської кляси, яка будь-якою ціною буде охороняти свої незаконні привілеї.

На запитання Гориня, чи мають ради якусь силу, почулося одноголосне: „Не мають". „А якщо ради не мають реальної сили, то чи можна говорити що в СССР існує радянська влада? — Її підмінює партійно-бюрократична машина". Одностайним вигуком „Правильно!" мітинг схвалив думку промовця.

У своєму виступі Горинь порушив і деякі інші проблеми, зокрема, про необхідність відновлення національної символіки. Коли Горинь звернувся до мітингу із запитанням, чи всі присутні вважають за необхідне відновити національну символіку, як це сталося в республіках Прибалтики, над площею піднялися тисячі рук. Незворушною стояла тільки міліція, яку закликало до дії начальство, давши наказ розігнати мітинг.

Цей наказ проклав прірву між народом і органами влади. Нова ситуація вимагала прийняти якесь рішення. Було вирішено піти до собору св. Юра і заявити протест Митрополитові Нікодимові, винуватцеві арешту Ірини Калинець. Оскільки виявилося, що вул. Театральну закрила міліція, колона демонстрантів попрямувала в напрямку пам'ятника Іванові Підкові. І знову залишки старого муру стали зручним місцем, щоб виголосити промову. Цього разу Б. Горинь зачитав звернення Львівської обласної ради УГС про ставлення до виборів.

Тимчасом до учасників мітингу підійшов загін міліції. Скандування „Свободу Ірині Калинець!" і „Ганьба львівському судові!" змішувалися із вигуками через мікрофон начальника міліції Львова: „Приказываю прекратить митинг! В противном случае будем применять административные меры. Митинг несанкционирован". За умовною командою загони міліції накинулися на людей і почали, викручуючи руки, затягувати в автобус.

Народ тісним кільцем оточив Б. Гориня і це врятувало його від арешту. Кілька міліціонерів майже на руках понесли в сторону вул. Жовтневої Івана Мака-

(Закінчення на стор. 3)

КРИТИКУЮТЬ АҐРАРНИЙ ПЛЯН М. ҐОРБАЧОВА

Москва. — Члени компартії на низах і в Центральному Комітеті КПСС почали, спершу несміливо, а тепер чимраз відважніше, критикувати сільськогосподарський плян генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР Міхаїла Ґорбачова, який бачить незавидний стан на цьому відтинку, а зокрема занепад колективної системи, яку ледве чи можна буде вже врятувати, — кажуть західні економічні спостерігачі, — у зв'язку з утечею молоді із села до міста і неохотою народних мас працювати за півдармо на державу, без великої користи для них.

Плян М. Ґорбачова, який передбачає, щоб Центральний Комітет КПСС переглянув колективну систему господарювання на селі і поробив редикальні зміни, головно там, де колгоспи занепадають, та взяв до уваги можливість переведення таких фарм на кооперативну систему, викликав в першу чергу критику Єгора Ліґачова, члена Політбюра, колись „всесильної" особи, другої по Ґорбачову людини в цій керівній імперській системі, а потім вже й інших, включно із керівниками районів і областей, які засиділися на своїх вигідних і теплих місцях, що дають їм усі матеріяльні вигоди для розкішного життя. Вони, очивидно, не дбають, як живе колгоспник і яка його користь з праці на землі, до речі, на його землі, відібраної колись комуно-москалями від його дідів і прадідів.

Є. Ліґачов каже, що, мовляв, колгоспна система потребує державної допомоги, а не ліквідації соціялістичної колективної системи сільського господарства. До його голосу нібито мали б прислуховуватись інші члени ЦК КПСС, бож він відповідає за цю ділянку у Політбюро. Акредитовані в Москві кореспонденти і західні політичні та економічні спостерігачі передбачують однак, що після цього виступу Ліґачова проти пляну М. Ґорбачова погасне цілком його політична зірка, особливо коли плян генерального секретаря ЦК КПСС буде відкинений, чи відложений на пізніше на пленарній сесії ЦК КПСС, яка розпочалася в Москві в середу, 15-го березня.

Загально сподіваються, що М. Ґорбачов вже при відкритті пленарних нарад, у своїй вступній промові, постарається декого розторощити, тобто підірвати авторитет може навіть самого Є. Ліґачова, щоб пізніше легше було покінчити із звільненням його з Політбюра і з усіх обов'язків, які він ще досі займає в ієрархії керівництва імперією. М. Ґорбачов, який ріс на фармі і був серкетарем відповідальним за сільське господарство від 1978 до 1983 року, знає з особистого досвіду ціну колективного господарства в СССР і його не треба поучувати, як це зробив в Омську на Сибірі Є. Ліґачов, виголошуючи там побудовану на большевицькій теорії промову про важливість соціялістичної колективної системи на селі і її втримання.

Пленарні наради ЦК КПСС, присвячені тим разом в більшості сільському господарству, триватимуть приблизно тиждень часу. Існує можливість ліквідації міністерства сільського господарства, створення системи вільного вибору господарювання, встановлення допомоги для молодих підприємчивих фармерів, які готові збільшити продукцію товарів і взагалі піднести на вищий рівень сільськогосподарську систему.

Жиди також мають претенсії до катинського злочину

Ню Йорк. — Газета „Ню Йорк Таймс" помістила у числі з 10-го березня ц.р., коротку статтю Гаскелла Нордона під заголовком: „Жиди також загинули у катинському лісі". Автор статті, який каже, що він навіть був особистим свідком і як лікар по фаху був допущений військами НКВД до таборів полонених в місті Рівному, які масово хворіли і большевики боялися, щоб хвороба не перетворилася на епідемію тифу і не прекинулася на совєтські війська та цивільне населення.

До цього часу жадна жидівська організація, ані поодинокі особи з-посеред жидівської спільноти, включно із згаданим лікарем, не підносили цієї справи на сторінках преси, бо було само зрозумілим, що під косою смерти гітлерівських окупантів гинули також жиди, а в деяких місцевостях гинули вони в першу чергу. Тепер, коли поляки леґально, тобто урядово визнали, що злочин в Катиню доконали таки совєтські злочинці, тобто військо НКВД з наказу Йосифа Сталіна, Нордон твердить, що серед зіндентифікованих жертв було чимало осіб жидівської національности і поміщує у згаданій газеті навіть розпізнавальну бляшку польських вояків і старшин з позначенням „МОЙ" і „КАТ", тобто людани Мойсеєвої і католицької віри, знайдену серед тисячів трупів відкопаних німцями і міжнародною комісією в 1941 році, після захоплення німецьким вермахтом Катиню і темтейших околиць.

Нордон пише, що працюючи в медичному персоналі йому вдалося врятувата багатьох вояків, крім свого приятеля, тіло якого він пізніше знайшов на листі, позначене числом 394.

Автор оспорює дві справи. Він каже, що серед 4,443 польських вояків і старшин

(Закінчення на стор. 3)

Уряд Української ССР розглянув проблеми національного виховання

Київ. — З огляду на перед виборчий час та на активні виступи широкої громадськости України з приводу занепаду національної культури і мови уряд УССР змушений був вжити якихось заходів.

В газеті „Літературна Україна" з 12-го січня ц.р. опубліковано текст постанови ЦК КПУ з проблем „національних відносин" у республіці та про підготову Верховною Радою УССР законопроєктів „про правові гарантії та порядок застосування української, російської та інших мов, якими користується населення республіки".

В ході цієї підготови ЦК КПУ рекомендує міністерствам та іншим урядовим установам відповідно до потреб перебудови вжити різноманітних заходів. У параграфах 5 і 7, наприклад, пропонується:

„Міністерству культури УРСР, Академії Наук УРСР завершити у першому півріччі 1989 року вироблення цілісної концепції розвитку української національної культури, довготривалої культурно-освітньої програми для окремих національних груп населення.

Схвалити план роботи щодо розширення сфери функціонування української мови і дальшого розвитку гармонійної національно-російської двомовности".

У тексті постанови визнається той факт, що у Ворошиловградській області дитячих садків з українською мовою навчання та виховання „лише 13 відсотків, що явно не відповідає питомій вазі україномовного населення. Зовсім немає їх у Кримській області. Не відкрито нових шкіл з українською мовою викладання у Ворошиловграді, Дніпропетровську, Донецьку, Запоріжжі, Миколаєві, Сумах, Харкові, Затягується підготовка і випуск нових наочних посібників, учбових кіно- і відеофільмів, фономатеріялів, учбово-методичної літератури українською мовою".

Звернено увагу, що такий стан явно не відповідає вимогам перебудови і що партійні комітети зволікають з вирішенням назрілих проблем, формально ставлячись до виконання партійних рішень.

Все це породжує деякі надії. Проте не можна не звернути уваги на той факт, що ЦК КПУ рекомендує вводити українську мову дуже повільно в той час, як усім відомо, якими прискореними темпами її скасовували в ім'я створення „совєтської нації". Крім того, у тексті постанови особливу увагу приділено знову ж таки російській мові. Цікаво порівняти пропоновані Центральним Комітетом перебудовні заходи.

Щодо української мови.

„Визнати за доцільне підтримати пропозиції про створення товариства шанувальників рідної мови".

„Створювати умови для поступового введення..."

„Розпочати запровадження занять з української мови в дитячих садках" лише з зими 1989-1990 року, а в школах з зими 1990-1991 року.

„Поступово, в міру створення необхідних кадрових і матеріяльних умов, вводити у школах..."

„Рекомендовано розпочати вивчення курсів історії УРСР та географії як самостійних дисциплін у школах..."

„Курс інформатики в учбових закладах з українською мовою поступово переводити на викладання цією ж мовою".

Щодо російської мови.

„І надалі виявляти постійну турботу про оволодіння населенням російською мовою..."

„Забезпечувати підготовку висококваліфікованих викладачів..."

„Поліпшення фахової підготовки..."

„Ширше практикувати стажування у вузах..." (вузи — вищі учбові заклади).

„Підвищення культури російської мови".

„Краще використовувати можливості засобів масової інформації, розвивати мережу факультативів та гуртків..."

Вживати заходів для „поліпшення вивчення російсь-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

ПРЕДСТАВНИКИ ПОЛІЦІЇ В Белфасті, Північна Ірляндія, повідомили, що військовим спеціялістам з великим трудом вдалося відбезпечити великої сили бомбу, залишену і наставлену на час вибуху у маленькому автобусі коло військової бази Касдерґ, майже на кордоні Олстеру і Ірляндської республіки. Військові сапери працювали над відбезпеченням 1,500 фунтової бомби повних 12 годин. Кореспонденти повідомляють з Ірляндії, що так звана Ірляндська Революційна Армія (ІРА) збільшила свої терористичні акції проти британців, головно проти стаціонованих в Північній Ірляндії вояків і старшин. Тільки за один тиждень вони вбили трьох вояків і трьох цивільних осіб. Під час праць відбезпечування бомби поліція зупинила всякий залізнодорожний і коловий рух з Белфасту в Дублин. Поліція отримала попередження про підкладену бомбу, інакше вона була б вибухла.

ВІДОМИЙ СОВЄТСЬКИЙ Драматург Міхаїл Шатров, який неодноразово домагався введення демократичних реформ і перегляду багатьох історичних подій країни, не був вписаний на список кандидатів на з'їзд народних депутатів, який мавби вибрати з-посеред себе третю палату депутатів совєтського „парляменту". Повідомляючи про це, совєтське пресове аґентство ТАСС звертає увагу, що Шатров і грузинський режисер Роберт Стуруа не зібрали, мовляв, відповідної кількости голосів для підтримки їхніх кандидатур. Союз театральних діячів отримав право висунути 10 кандидатів, але партійна явейка так спритно і настирливо працювала, щоб викреслити зі списка усіх тих, які раніше домагалися демократизації системи.

У ПОНЕДІЛОК, 13-ГО БЕРЕЗНЯ ц.р., перший секретар міського комітету компартії Москви Лев Зайков і його найближчі співробітники зустрілись з американськими школярами, які перебувають в СССР у програмі обміну між середніми школами ЗСА і Совєтського Союзу. Під час зустрічі 18-річна Нікол Питман із Принстонської середньої школи в Синсиннаті, Огайо, запитала совєтського „боса" міськкому що він думає про наближення відносин між американськими і совєтськими молодими людьми. „Він мені на це відповів, — заявила Питман, — якщо вони полюбили один одного, нехай женяться". Виявилось пізніше, що Нікол мала особливу причину для поставлення такого запиту. Вона в січні ц.р. запізналась в Огайо із 17-річним юнаком з СССР Павлом Львовим і вони вирішили після закінчення школи подружитись.

ДЕЛЕҐАТИ МАДЯРСЬКОГО демократичного форуму, масової незалежної організації, яка щойно отримала право на діяльність в рамках існуючої конституції, застановлялися в кінці минулого тижня над проблемою майбутнього розвитку незалежних політичних партій в Мадярщині. Очевидно, так як в кожному політичному русі, існують різниці в поглядах на справу політичної діяльности некомуністичних партій. Сміливі делеґати домагаються повного права, яким користуються політичні партії на Заході, інші, у страху перед майбутніми репресіями, дораджують залишити за Комуністичною партією провідне місце у керівництві державою.

В АМЕРИЦІ

ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА московського Інституту ЗСА і Канади Андрей Кокошін, виступив в Палаті Репрезентантів ЗСА, зглядно на засіданні Комісії у справі озброєння, розповідаючи членам Комісії про нову совєтську воєнну доктрину, якає тепер, мовляв, немає більше стратегічно-наступального характеру. Теперішня доктрина має суто оборонний характер, — заявив Кокошкін, — і такий характер, на його думку, повинні мати доктрини обидвох військових бльоків — Заходу і Сходу, тобто Північно-Атлантійського Союзу (НАТО) і Варшавського Пакту. На запитання чому все таки СССР виступає проти стратегічної оборонної ініціятиви, яка не є наступальною зброєю, совєтський вчений, користуючись фолософією західніх лібералів підкреслив, що СОІ „порушує балянс нуклеарного озброєння і становить загрозу для виникнення нуклеарної війни в майбутньому".

ВЖЕ БІЛЬШЕ, ЯК ДЕСЯТЬ років проминуло з того часу, коли урядові досліди виказали, що існує велике надужиття ліків-наркотиків у старечих домах. Зроблено відповідні заходи в цьому напрямку щоби припинити такі навички серед обслуги старечих домів. Отже дещо дивним було, коли медичні науковці, оборонці пацієнтів, адвокати і професори, які спеціялізуються в медичній етиці, заявили, що сьогодні ці практики ще дальше продовжуються. Науковці твердять, що біля 40 відсотків пацієнтів у кожному старечому домі в ЗСА є наражені на таке лікування, де обслуга надуживає ліків-наркотиків для їх обезсилення, щоб краще могти з ними впоратися зокрема під кінець тижня, коли є менше обслуги на дижурах.

У ВАШІНҐТОНІ ПЕРЕБУВАЄ НА офіційних відвідинах міністер закордонних справ Ізраїля, Моше Аренс, який зустрічався коротко з президентом Джорджом Бушом, але провів довші розмови з державним секретарем Джеймсом Бейкером на тему замирення на Близькому Сході. Згідно з чиновниками високого стажу в Державному департаменті, Дж. Бейкер вперше подав Ізраїлеві широкий начерк про можливості такого замирення, як і конкретну думку Вашінґтону про найкращий спосіб розв'язання цього ізраїльсько-палестинського конфлікту. Дж. Бейкер запропонував двоступневий підхід до цієї досі напруженої ситуації обидвох народів: найперше, та негайно обидві сторони повинні щось зробити щоби злагіднити напруження в Ізраїлі та окупованих територіях і в той же час розпочати загальні переговори про „кінцеві заключення" для розв'язання ізраїльських побоювань про безпеку країни, а з другого боку, — палестинських стремлінь до свого національного самобуття. Той же чиновник підтвердив і те, що державний секретар недвозначно заявив М. Аренсові, щоби прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Шамір, коли приїде до ЗСА у перших днях квітня, привіз зі собою конкретні пропозиції про злагіднення ситуації на окупованих територіях, як і загальні думки про „кінцевий статус" західнього побережжя ріки Йордан та смуги Ґази.

ПІСЛЯ ПРИПУЩЕНЬ ЗАСОБАМИ масової інформації про те, що губернатор стейту Массачусеттс Майкл Дукакіс не докінчить свого повного терміну на пості губернатора, бо вікдривається позиція декана школи правління ім. Джана Кеннеді в Гарвардському університеті, справа вирішилася в понеділок, 13-го березня ц.р., коли то на посаду декана призначено професора цієї школи 48-літнього Роберта Патнама.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проблена Джана Тавера

Відкинення Сенатом 9-го березня ц. р. 53 голосами проти 47 президентського кандидата на секретаря Департаменту оборони Джана Тавера треба розглядати як політичну подію з різними аспектами. Те голосування ввійде до історії Америки як клясичний приклад традиційного суперництва за примат влади між Білим домом і Капітолем. Конституція ЗСА ідеалістична, — вона не передбачила, що політичний світ у цій країні викристалізується, як це сталося, і що настане суперництво двох головних партій — Республіканської і Демократичної. Коли існує єдність між президентом ЗСА і обидвома палатами Конґресу, складеними з тієї самої партії, — діяння державного апарату проходить гладко. Коли ж уже за другої каденції Роналда Реґена демократи, що мали більшість у Палаті Репрезентантів, здобули більшість також у Сенаті, то справи ускладнилися. І вже за Реґена демократи у Конґресі намагалися здискредитувати найбільш популярного Президента: штучно роздули аферу „Іран-контрас" (епілоґ її тепер розглядається у суді), відкинули Реґенові кандидата до Верховного Суду Борка і на кожній пресовій конференції демократичні журналісти ставили Реґенові арогантські запити. Джордж Буш виграв вибори, здобувши 40 стейтів з 50-ти, але не потягнув зі собою виборів до Конґресу і обидві його палати знову опинилися в руках демократів. Після неґативного для Джана Тавера голосування лідер республіканської меншости в Сенаті Боб Долл заявив справедливо: „Програв не Тавер, а Сенат". Це схвилювало голову Комісії у справах оборони демократичного сенатора з Джорджії Сема Нанна, провідника опозиції проти Тавера, і він підвищеним голосом заявив: „Це не був суд ані не було оскарження". Сенатор Долл сказав правду: відкинено Джана Тавера не тому, що він любить заглянути в чарку (президент Буш заявив прилюдно, що він, приятель Тавера з давніх літ, ніколи не бачив його підхмеленим), ані не тому, що мав якісь романи з жінками, а тому, що був кандидатом республіканського президента Джорджа Буша. Це була демонстрація Демократичної партії — з пімсти за прогру у минулорічних виборах, щоб показати Джорджові Бушеві, республіканцеві, свою силу.

Коли хтось піддасть під сумнів вищенаведене твердження, то треба звернути увагу на такі три факти: 1) впродовж шести днів велися дебати в Сенаті і ані разу не згадано про фахові кваліфікації Джана Тавера, говорилося тільки про подробиці з його приватного життя. А Джан Тавер, бувши колись сам сенатором, займав те становище, що його тепер займає Сем Нанн: був головою Комісії оборони і заступником голови американської місії у Женеві для переговорів з СССР про припинення перегонів у зброєнні, тобто мав найкращі фахові кваліфікації. 2) Проти Тавера голосували всі демократичні сенатори, за вийнятком трьох, що погодилися голосувати „за". 3) Демократи у Сенаті відкинули всі три компромісові пропозиції, зголошені республіканцями: щоб запросити Тавера і в очі сказати йому точка за точкою всі закиди — хай він виправдується; щоб дозволити йому бути півроку секретарем Департаменту оборони і доказати у тому часі, що стримається від усякої чарки; щоб порозумітися з Президентом та затвердити Тавера на становище дорадника Президента у справах Крайової безпеки, а теперішнього дорадника, емеритованого генерала Сковкрофта затвердити секретарем Департаменту оборони. Такою поведінкою демократи в Сенаті і Палаті Репрезентантів доказали, що тут була партійницька розгра, яка принизила Сенат і ввесь Конґрес. І це може вдарити бумеранґом по Демократичній партії, бо загальна громадська думка в Америці підтримує Джорджа Буша і признає, що не можна робити труднощі Президентові у доборі членів його уряду.

Колишній сенатор з Арізони Беррі Ґолдвотер наче патріярх Республіканської партії, заявив під час тієї драми, що розігравалась у Сенаті: „Якби виключати кожного, хто будь-коли був підхмелений, то цей будинок (Капітоль) був би порожній". Ні при чому чарка, ні при чому жінки, — нещастям Дж. Тавера було, що у Білому Домі засів республіканець, а в Капітолі більшість дістали демократи. Сумно, але правдиво. Джордж Буш розпочав своє урядування „простягненням руки" демократичним противникам, ствердивши, що він, президент, не репрезентує партію, а цілу країну, цілий народ. Простягнена рука повисла в повітрі. Але Америка це переживе і переживе Джордж Буш, тільки в історії залишиться згадка, що у державній системі ЗСА не все в порядку.

Н. Осока

СОВЄТСЬКА ПРЕСА ПРО СИНІВ СТАЛІНА

Тижневик „Нєдєля" і журнал „Огоньок" опублікували деякі відомості про трьох дітей Йосифа Сталіна. Його донька Світлана Аллілуєва сама розповіла світові про своє життя, опублікувавши спогади. Про двох синів, Якова і Василя, поширювалося багато різних чуток, однак документальних фактів ніколи раніше не оприлюднювали.

Яків Джуґашвілі народився 1907 року від першої дружини, яка захворіла на тиф і померла в 1908 році. Виховала Якова сестра матері Олександра Сванідзе. Він закінчив інститут інженерів залізничного транспорту та Військову артилерійську академію. Практично у родині Й. Сталіна він ніколи не жив. З початком Другої світової війни пішов на фронт добровольцем. В липні 1941 року потрапив у полон до німців. На допиті 18-го липня 1941 року Яків сказав, що застрілився б, аби не потрапити в полон, однак його взяли непритомним після бомбардування. Німецьке командування пропонувало йому написати листа до батька чи передати послання через радіо. Яків відмовився. Його зфотографували під час розмови з німецьким офіцером і використали це фото для агітаційної листівки, в тексті якої цитували нібито написаний Яковом лист до Сталіна з запевненнями, що в полоні його добре утримують і таке інше. Листівка твердила, що Яків добровільно здався в полон і закликала совєтських вояків робити те ж саме. Потім Якова намагалися завербувати до німецької розвідки, однак знову не мали успіху. Таку ж спробу повторили в Берліні й після чергової відмови розлючений Ґеббельс змінив „гостевий" статус Якова на статус звичайного полоненого.

Колишній в'язень німецьких концтаборів Олександер Ужинський згадує: „Одного разу він заговорив про те, що ніколи не робив ніяких заяв для німців і просив, якщо йому не доведеться більше побачити батьківщину, повідомити батька, що він не зрадив".

Смерть Якова описав колишній в'язень концтабору Гаррі Науйок: „Яків Джуґашвілі постійно відчував безвихідність свого становища. Він часто впадав у депресію, відмовлявся від їжі. Особливо тяжко впливали на нього заяви Сталіна, що передавалися по табірному радіо, де він твердив: 'Немає військовополонених — є зрадники батьківщини'. Можливо це й штовхнуло його на відчайдушний крок. Він почав шукати смерти і скоро знайшов її. Увечері 14 квітня 1943 року Яків відмовився зайти до бараку й кинувся у 'смертну зону'. Патрульний вистрелив. Смерть наступила відразу. Потім його тіло кинули на дротяну загорожу, що була під електричним струмом. „Спроба втечі..." Останки Якова Джуґашвілі спалили в крематорії".

Німецьке командування пропонувало Сталінові обміняти Якова на фельдмаршала Паулюса й очевидно сподівалося, що Сталін рано чи пізно погодиться на якийсь компроміс задля визволення сина не зважаючи на те, що першого разу він відповів: „Вояка на маршала не міняю".

Другий син Сталіна — Василь Джуґашвілі народився 1921 року від другої дружини Надії Аллілуєвої. Після загальноосвітньої десятирічки закінчив летунську школу. За твердженнями очевидців, був улюбленцем батька.

Зі спогадів учительки спеціяльної школи Л. Уварової вимальовується справжній портрет сина свого батька. Вже в юнацькі роки він був таким же підозрілим і жорстоким. Василя боялися не тільки учні, але й учителі. Ніхто з них не мав права розповідати, що в їхній школі навчається син Сталіна. Вчителі мали право викликати Василя до дошки, запитувати, але не вільно було ставити йому незадовільні оцінки чи робити зауваження. Якщо хтось потрапляв у немилість до Василя, то він уже не затримувався в школі, будь-то учень чи вчитель. Постраждала й Л. Уварова. Випадково Василь довідався, що вона приносила читати пригодницькі книжки для Тімура Фрунзе і Юрія Холмогорова, котрі вчилися з ним в одній клясі. Директор школи негайно запропонував їй звільнитися з роботи „за власним бажанням". Учителям заборонялося вступати в будь-які розмови, а тут — обмін книгами!..

Юра Холмогоров також зник із школи, оскільки його батька, що був дипломатом у Парижі, викликали до Москви й заарештували.

Треба сподіватися, що хтось із соратників напише спогади про те, яким був Василь Джуґашвілі на своїх військових постах.

ЗДОРОВ'Я — ВСЬОМУ ГОЛОВА!

Д-р мед. Роман Осінчук

Нова метода лікування опасистости

Треба справедливо та з деяким співчуттям визнати, що надмірно опасисті люди, а зокрема опасисті жінки середнього віку (40-45 років життя), не чуються добре й свобідно серед своїх знайомих, витончених чи худих ровесниць чи приятельок. Зокрема, тут в Америці, де постійно йде мова в товаристві про різні дієтичні чи гімнастичні засоби відтовщення чи втрату ваги та й поправи свого вигляду, а головно стану молодої жінки. Тому постійною думкою і журбою таких жінок є контроль ваги та втрата товщу зокрема в околиці живота, послідків чи стегон — себто в околиці жіночого стану.

Очевидно в цьому напрямі роблять теж зусилля лікарі, зокрема дієтетики, а їх не бракує в Америці. Вислідом цього є багато-багато різних дієт та 'дієтетичних книжок, а при тому немало й шарлятанів-нелікарів. І як не дивно! З одної сторони в Америці є пропаґанда найкращих середників поживи то з другого боку ведеться пропаґанда проти надміру цієї доброї поживи. Тому надмірне віджевлювання часто від колиски веде людину до опасистости, яка може бути не менше невигідною, але теж шкідливою для людського серця, тиску крови, чи інших хворобових недомагань у пізнішому віці. Але тут ще треба згадати,що є також хоробові стани опасистости у людей. І як висловився досить дотепно один з визначних лікарів-дієтетиків, то молодша ґенерація у ЗСА свого часу протестувала проти війни, а тепер протестує проти дзеркала.

Тож чого тепер лікарі не роблять в тій справі. В останніх кількох роках лікарі винайшли ще одну методу відтовщування опасистих людей, методу виструнчування особливо молодших жінок та поправи їх загального вигляду, а зокрема їх жіночого стану (англ. вейст). І ця нова метода, хоч не американського винаходу, бо прийшла тому п'ять років із Франції, скоро поширилась по деякім тут удосконаленню серед американських кіл, так лікарських, як ще більше серед загальної людности, а зокрема серед жіноцтва. Ця метода називається тут „Ліпосакшен" себто висмоктування з людського тіла. Треба згадати, що недавно перед тим американські лікарі-косметики виконували деякі хірургічні заходи для усування товщу з лиця, карку, молочних залоз, виправлювання зморщок на лиці, але це були коштовні, проте дрібні заходи. Ліпосакшен, це метода усування товщу на ширшу скалю з різних частин тіла: лиця, шиї, грудних залоз, живота, а зокрема , послідків, стегон чи литок чи загально назвавши ту частину тіла жіночим станом. Ця метода усування товщу в 95 відс. прийнялась з ентузіязмом у жінок, а зокрема в колах артистично-фільмового світу, а в останніх роках серед заможнішої верстви американської людности, бо цих операцій не хоче оплачувати жадна медична асекурація. Найкращі операційні висліди дає ця метода серед жінок середнього віку (40-45 р. життя) тому що в них все ще збережена в шкірі елястична тканина, яка по усуненні товщу позволяє шкірі скорчитись і таким чином прикрити всякі порожні місця після усунення товщу. В старших людей елястичні волокна в шкірі заникають і шкіра вже не має вигладженого вигляду поверхні шкіри.

Сама процедура того „ліпосакшен" себто висисання товщу — нескладна, хоч вимагає строгої чистоти чи стерильности. По маленькім розтині поверхні шкіри впроваджується досить грубу голку чи радше рурку до середини шкіри. Цю рурку сполучується зі ссучою машинкою і, маніпулюючи цією руркою-сондою машина всисає товщ до стерильної комірки. Цим стерильним товщем лікарі часто виповняють деякі запалі місця тіла тієї самої людини й таким чином поправляють вигляд шкіри в інших місцях та наводять красу тіла. Таких операцій сьогодні в Америці виконується 200-300,000 річно а кожна операція коштує від 1,000 до 10,000 дол. очевидно залежно від кількости дір у шкірі, околиці операційного заходу та часу (пів години до двох годин).

Але такі нескладні хоч доходові операції створили немалі непорозуміння серед різних лікарів, яких лікарські товариства й досі не вирішили а саме хто, себто лікарі якої спеціяльности, мають право виконувати ці операції. Досі такі операції виконують лікарі-хірурги, гінекологи, отолярингологи, дерматологи, а навіть загальні лікарі, хоч найбільше претенсій мають до виконування згаданих операцій лікарі пластичної хірургії чи косметики. Не бракує уже й шарлятанів з-поза лікарського світу. Для ілюстрації цих фактів можна навести приклад одного лікаря д-ра Р. з Тексасу, який взявши однотижневий платний курс у якогось лікаря у Ню Орлінс, вернувся до Тексасу і протягом одного року виконав 218 добре платних операцій (sic!). Але навіть така гейби невинна операція може спричинити деякі комплікації, а навіть вже зареєстровано кільканадцять смертних комплікацій.

Тому заки хтось рішиться на таку операцію нехай найперше порадиться свого родинного лікаря.

Олександер Домбровський

ЗА УТРИВАЛЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ

У висліді Другої світової війни й совєтської окупації майже цілої української території вільна українська наука на рідних землях перестала існувати в незавидних умовинах московсько-совєтської дійсности. Багато наших людей, активних у громадсько-політичному, економічному й загальнокультурному житті, мусіло податися на Захід, щоб уникнути жахливого терору заслання у далекі концтабори й смерти від злочинних рук совєто-сталінського режиму. В рядах нової еміграції найшлося багато українських науковців, які, подаючися на Захід, мріяли продовжувати свою наукову діяльність в умовах академічної свободи та поширювати наукову правду про Україну.

Перші почини цієї діяльности представників вільної української науки виявилися уже в Німеччині зараз після закінчення війни в умовах таборового життя. Уже там почали здійснюватися перші організаційні спроби відновлення діяльности Наукового Товариства ім. Шевченка, що його зліквідувала брутально совєтська влада зараз таки після окупації Західньої України 1939 року. Діячі нашої науки з центральних земель України поклали собі завдання відновити діяльність Української Академії Наук, зліквідованої червоною Москвою на початках 1930 років, що мала продовжувати давні академічні традиції УАН з новою чи радше змодифікованою назвою — УВАН (Українська Вільна Академія Наук). У Римі постав католицький Центр української науки, а УВУ перенесло свою діяльність зі захопленої совєтами Праги до Мюнхену, продовжуючи свою академічно-високошкільну діяльність. Згодом на терені ЗСА постало Українське Історичне Товариство, де зосередилася праця на полі історичних дослідів та почав виходити офіціоз УІТ — „Український Історик", на сторінках якого появляються уже 25 років праці й взагалі матеріяли історично-українознавчої тематики, які захищають в дусі наукового об'єктивізму нашу історичну правду та демаскують фальшивки представників режимової „науки", фабрикованої на підставах марксизму-ленінізму й совєто-російського імперіялізму-шовінізму. В Канаді постав православний центр нашої науки. Крім згаданих постала ще ціла низка установ, які своєю діяльністю служать українській науковій правді.

Від кінця Другої світової війни минуло вже понад 40 років (час майже двох поколінь), отже приблизно чотири десятиріччя існування й діяльности вільної української науки на нових місцях поселень (Америка, Канада, Европа й Австралія), зорганізованої в рамках діяльности наших наукових установ. За той час пророблено багато праці на науково-дослідному, організаційному й видавничому полі. Появилися нові томи „Записок НТШ", „Аннали УВУ", томи „Українського Історика" за 25 років його існування, Василіянські „Записки", „Наукові Записки" УВУ, Наукові Збірники, нові спроби синтези на полі студій над історією, літературою й культурою українського творчого життя, праці з історії наших Церков, а в останньому в зв'язку з Ювілеєм Тисячоліття Хрищення Руси-України та численні монографії головно з українознавчої тематики. При деяких американських і канадських університетах постали центри українознавчих студій, що виводить українську науку на ширші шляхи світового маштабу при умовах затримання принципів наукового об'єктивізму стосовно української наукової правди та гідности українського науковця.

Такий шлях — єдиноправильний при паленні мостів з проявами наукового ґетто. Коли в поневоленій Україні не можна було розгорнути діяльности нашого наукового світу, то цей обов'язок сповняли речники цієї ж науки на нових місцях поселень, творячи тут те, чого „там" не можна було й далі не можна робити. Історія української науки продовжується у діяспорі при нав'язуванні до кращих академічних традицій Києва й Львова та інших центрів наукового життя з більш сприятливих часів українського минулого. Бо навіть у часах в'язнення українського інтелектуально-літературно-мистецького Парнасу в тюрмі передреволюційного „нє било, нєт і бить нє может", а відтак диявольсько-рафінованої концепції й практики так званого „злиття народів" жевріла українська наукова думка й воскресав з попелів напівнебуття невмирущий фенікс українського генія. А в останніх чотирьох декадах світ вільної української науки в діяспорі старався по своїх можливостях нехай і „еміґраційної науки" заповняти білі плями української наукової думки, перш за все на сторінках модерної української національної історіографії.

Надійшов час, щоб, глянувши поза себе на пройдений шлях наукового життя нашої діяспори, накреслити історичну картину цієї діяльности й виданням збірника історичних нарисів з наукового життя й многогранної діяльности поодиноких наших наукових установ утривалити таким чином мозаїчну картину історії вільної української науки в діяспорі, як синтезу спільних змагань за нашу наукову правду для майбутніх поколінь, а перш за все для майбутнього історика, дослідника українського наукового життя у діяспорі. Правда, деякі наші наукові установи мають уже більше чи менше опрацьовані й видані історичні нариси своєї діяльности, деякі мають опубліковані радше фрагментарного характеру. Та в даному випадку йдеться про те, щоб в такому нарисі (на приблизно 30-40 стор. машинопису) був зібраний напівенциклопедичним стилем важливіший

(Закінчення на стор. 3)

Роман Борковський

МАДЯРСЬКА ІНВАЗІЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ — ПРОЛОГ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

(Головна причина Другої світової війни)

II.

Експансіонізм Гітлера — безпосередня причина війни

Дві речі мали вплив на імпозантний ріст партії Гітлера, що закінчився його приходом до влади. Від самого початку своєї ораторської діяльности Гітлер висував дві проблеми: нестерпність Версальського договору і непереможність німецької армії на полі бою, якій, мовляв, встромили ніж у плечі масони, ліберали, соціялісти і жиди, викликаючи заворушення в Гінтерлянді. В дійсності ця леґенда фальшива, бо заворушення мали місце тоді, коли поразка армії вже була очевидною. (До речі, у французькій армії і фльоті були більш серйозні заворушення у зв'язку з розчаруванням війною). Тодішній військовий і державний провід німецький складався з більш розважних людей, ніж Гітлер, і вони не хотіли перенесення війни на німецьку територію, не хотіли закінчити її (як Гітлер) у Берліні. Коли Німеччина вичерпала свої мілітарні та економічні резерви, а сила альянтів постійно зростала, німецький провід був змушений запропонувати перемир'я і закінчення війни. Однак та леґенда знайшла відгомін головно серед колишніх вояків, які початково творили ядро гітлерівської партії та її бойової формації СА (штурмабтайлюнґен).

Не було німця, що не бажав би повалення Версальського договору, або, як німці казали, диктату. Але коли Штреземан старався розібрати версальську будівлю цеглина за цеглиною і то за згодою договірних партнерів, то Гітлер обіцяв негайну відмову від усіх постанов договору, як тільки прийде до влади. Це не була одинока обіцянка Гітлера, бо він обіцяв оживити економіку, вивести її з кризи, усунути безробіття і привернути Німеччині статус домінуючої держави в Европі, а згодом — у цілому світі. Це була візія так званого Третього райху, яка захоплювала з природи войовничих німців.

Гітлер дійсно після приходу до влади, в січні 1933 року, односторонньо виповів важність Версальського договору. Але це була формальна декларація; на реальне скасування деяких мирових постанов ще мусів він зачекати, бо не мав потрібної сили. До таких постанов належала, між іншим, демілітаризація Надренії (Надрайнської Провінції, 1918-36 р. Лівобережжя й частина правобережжя Райнської провінції були зайняті військами Антанти). Зараз після приходу до влади Гітлер переставив німецький промисел на воєнну продукцію і почав явно розбудовувати німецьку мілітарну силу. Але перша його мілітарна акція, тобто введення німецького війська до Надренії, прийшла щойно в 1936 році. Черчіль каже, що переставлення промислу на воєнну продукцію не дає негайного результату. В першому році ця продукція є мінімальною, в другому — трохи збільшується, а щойно в третьому може дати масовий випуск матеріялу, потрібного до ведення модерної війни. І якраз на третьому році Гітлер почав серію доконаних фактів, опертих на мілітарній силі. В дійсності німецька армія в 1936 році не була ще готовою до війни і тому генерали відраджували Гітлерові впроваджувати вермахт. (Вермахт (нім) — збройні сили (сухопутна армія, військово-морські і військово-повітряні сили) гітлерівської Німеччини).

Події, що привели до створення державности Карпатської України

В 1937 році Гітлер поставив домагання, щоб Чехо-Словаччина зреклася на користь Німеччини Судетського краю, заселеного німцями. В тому часі Гітлер видвигав етнічний принцип і проголошував, що хоче тільки об'єднати всі німецькі землі в одній німецькій державі, не бажаючи ані п'яді чужої землі. Свою вимогу він попер загрозою війни. Чехо-Словаччина мала оборонний договір з Францією, яка на випадок війни повинна була поспішити Чехо-Словаччині з допомогою. Франція не бажали війни і коли запахло порохом, її дипломатія заметушилася. Ішлося про те, щоб не допустити до війни, а коли б вона таки вибухла, щоб створити сильну протинімецьку коаліцію. Франція розраховувала на Великобританію і Совєтський Союз. Відповідь Великобританії була позитивна. Натомість переговори з Москвою застрягли на мертвій точці, бо ані Польща, ані Румунія не погоджувалися перепустити Червону армію через свою територію у випадку, коли б вона хотіла поспішити на допомогу Чехо-Словаччині. Оскільки, на думку західніх держав, без Совєтського Союзу коаліція була б не повна, вони рішили домогтися за всяку ціну мирної розв'язки судетського конфлікту. Тому змушено Чехо-Словаччину до нібито компромісу, тобто „добровільної" віддачі Судетського краю німцям.

Ключову ролю в цьому процесі „апізменту" відограв британський прем'єр Чемберлен, який на особистій зустрічі з Гітлером в Берхтесґадені погодився з німецькою формулою самовизначення для судетських німців, що на практиці означало попертя Гітлерової політики анексії Судетів. За посередництвом італійського диктатора Муссоліні скликано конференцію чотирьох держав до Мюнхену, і там 30-го вересня 1938 року рішено віддати Гітлерові Судети.

Рішення Мюнхенської конференції мало згубні наслідки для Чехо-Словаччини. Вона мусіла віддати частину своєї території разом із розбудованими оборонними спорудами. Але ще важніший був психологічний шок, що його пережив чеський нарід, ошуканий і зраджений своїми союзниками. Чехи побачили, що вони, залишені самі віч-на-віч з німецькою потугою, відкрили двері до дальшої німецької пенетрації, аж до втрати державної самостійности включно.

Після захоплення Судетів, коником, на який сів Гітлер, був словацький рух за автономію, а згодом — рух за державу. На чехах помстилося те, що вони не додержали своєї обіцянки надати повну автономію Словаччині, і в час, коли Прага опинилася в критичній ситуації, словаки висунули в категоричній формі свою вимогу автономії з окремим соймом і урядом.

Коли на обрії зарисувалась автономія Словаччини, на денний порядок прийшла справа українського Закарпаття, якому чехи також не дотримали обіцянки автономії.

Продовження буде.

Що буде з нашими могилами?

Заклик Комітету Будови Пам'ятника-Склепіння у Везін-Шалеті

Могили наших борців за державну самостійність в оточенні чужих надгробників у Абондані, Франція.

На таке запитання натрапляємо дедалі частіше в приватних розмовах і на сторінках преси. Публічного обговорення цієї теми уникається, бо не тільки у нас, у Франції, але і в інших европейських країнах керівні громадські кола не подбали про збереження могил багатьох наших небіжчиків, у тому й заслужених політиків, мистецьких і громадських діячів, і їхні могили були зрівняні з землею. Така доля очікує чимало українських могил у різних місцях Франції, бо терміни оплати за могили минають, ближчої родини нема, а у висліді — могилу й пам'ятник нищать.

Завдяки наполегливим заходам ініціятивної групи українців у Везін-Шалеті, Франція, в одному з перших національно-культурних центрів українського життя у Франції з 1925 року, збудовано пам'ятник-склепіння для збереження тлінних останків і пам'яті наших земляків і побратимів, що відійшли у засвіти, поклавши тверді фундаменти під організоване життя української громади у Франції.

Цей перший в Европі український пам'ятник-склепіння стоїть поруч двох українських церков, пам'ятника Тарасові Шевченкові і в черзі шістьох десятиліть праці нашої громади, що поставила Везін-Шалет в аванґард нашого національного життя у Франції.

Шануймо діла наших заслужених політиків, мистецьких і громадських діячів, поклавши їхні мощі в братську могилу, зберігаймо пам'ять про них.

Ініціятивна група завчасу закупила на власні кошти на цвинтарі у Везін-Шалеті 12 кв. м землі під будову. Зроблено це тому, що в недалекому майбутньому не можна буде взагалі землі купити. У пам'ятнику знайдуть вічний спокій понад 200 осіб. Везін-Шалетський цвинтар чи не найбільший цвнитар у Франції, на якому сотні українських могил.

Ще раз звертаємося до наших співгромадян з ближчих і дальших околиць Везін-Шалету й Парижу, до всіх українців у Франції, а також до українців за океаном і тих, що перебували у Франції й залишили тут батьків, родичів чи друзів, з проханням підтримати цю акцію національною солідарністю у її фінальній стадії.

Таке спільне зусилля українського громадянства у Франції і поза її межами буде ґарантією успішного здійснення нашої мети, щоб наші земляки, котрі спочивають в околицях Шалету, Монтаржі, Парижу, Абондану знайшли у братській могилі під пам'ятником-склепінням у Везін-Шалеті вічний спокій поруч борців УНР за нашу національну самостійність.

Товариство Бувших Вояків Армії УНР у Франції прилучується до здійснення цього національного обов'язку.

Віримо що наш заклик знайде щирий відгомін серед української громади у заторкнених родинах й наших організацій.

Всі пожертви будуть потверджені оголошенням у пресі.

За Комітет Будови Пам'ятника-Склепіння у Везін-Шалеті

Дмитро Екчинський, голова

Адреса: Mr. Dimitri Ekczynsky, Paroisse Saint Andre 16, Rue Gaston Jaillon, 45120 Vesines-Chalette, France.

За утривалення...

(Закінчення зі стор. 2)

фактологічний матеріял з історії установи від кінця Другої світової війни дотепер з узглядненням головних осіб активного персоналу, а далі науково-дослідної, організаційної й видавничої діяльности. Такі зібрані історичні нариси з потрібним науковим апаратом, головно бібліографічними даними, в одному збірнику творили б у ширшому розумінні певного роду енциклопедичний посібник до історії нашої науки на еміґрації та влегшували б працю майбутнього дослідника. А крім того це був би пречистий документ сучасної безпрецедентної у нашій історії доби змагань і життя за остаточну перемогу української наукової правди — живої душі народу. Ідея видання такого збірника виникла в рядах Наукової Ради при СКВУ попередньої каденції за головства проф. Любомира Винара, а автора цих рядків запрошено на редактора згаданого збірника. Хочемо надіятися, що наукові установи зрозуміють належно вагу такого видання, а компетентні чинники перш за все СКВУ, а далі ширші кола нашої громади в діяспорі дадуть моральну й матеріяльну допомогу для зреалізування задуманого діла.

Святкування Тисячоліття Хрищення України в Лондоні, Онтаріо

Мабуть, нема української громади у вільному світі, яка не вшанувала б цієї небувалої річниці, згідно своїх можливостей та обставин. Наша преса ще й досі повна звітів із цих відзначень. Бо ж зрозуміло, що кожна ґромада рада поділитися своїм досвідом, переживаннями та успіхами із якнайширшими колами земляків та однодумців, які влаштовували подібні відзначення.

Про відзначення ювілею Тисячоліття дуже різноманітними засобами, у невеликому українському осередку в Лондоні, Онтаріо, писала вже неодноразово наша преса. Залишається ще повідомити про головне, найважливіше святкування цього року — празник Христа Царя,патрона місцевої церковці. Цей празник припадає на останню неділю жовтня і завжди його відзначувала врочисто лондонська парохія.

Програму святкувань роз почато в неділю, 30-го жовт ня Архиєрейською Святою Літургією, що її відслужив Владика Ізидор Борецький у сослуженні численних отців-сусідів, між ними і колишнього пароха Лондону, тепер декана Віндзорського Деканату о. Є. Галицького та декана з недалекого Брентфорду о. І. Лещишина. На Літургії були присутні та виголошували деякі її частини теж Єпископ Лондонської римо-католицької дієцезії, відомий приятель українців, І. Шерльок та парох катедри св. Петра в Лондоні о. І. О'Доннел. Над входом церкви пишався напис про наше Тисячоліття, який виготовив М. Фуревич із синами. Він же, як голова лондонської парохіяльної ради, вітав у притворі церкви гостей-владик хлібом-сіллю разом з головою громади дочерної церкви Воздвиження Червоного Хреста в поблизькому Сент Томас. Крім цього вітали їх зворушливо квітами найменші парохіяни Катруся Сернівка та Андрійко Дячок.

Учасників святкувань у церкві було стільки, що треба похвалити передбачливість управи, яка завела голосники і поставила провізоричний тетрапод теж і в церковній залі.

Врочисту Богослужбу, що під час неї виголосив проповідь Владика Ізидор, закінчено посвяченням пропам'ятної таблиці проєкту Ірини Дичок, внучки покійного вже колишнього пароха Лондону о. Лютослава Куссого. При цій небувалій нагоді посвячено теж дві нові хоругви, ювілейний дарунок відділу Ліґи Українських Католицьких Жінок та окремий прапор Тисячоліття, виконаний помистецькому руками сестри Студитки Дарії Дубляниці із Дандоку.

Службу Божу відспівав прекрасно хор Українських Молодіжних Ансамблів з Торонто під мистецькою управою Василя Кардаша. Свого маестра, який не міг прибути особисто, заступали успішно молоді асистенти Марійка Свербивус-Кулик, Дарія Хандон та Роман Ясінський. На запрошення лондонського Комітету Тисячоліття ансамбль прибув у майже повному складі, біля 150 осіб, разом із оркестрою та дуже милими й цікавими юними барабанщиками й прапороносцями, вдоволяючись виключно покриттям коштів транспорту. Службу Божу могла співати, за браком місця в невеличкій церкві, лиш частина хору, але зате на пополудневому святкуванні в місцевому Українському Центрі ансамбль виступив у своїй повній красі та виконав при фортепіяновому супроводі Мирослави Колесар і Тамари Вайди широку та цікаву окрему програму Тисячоліття. Простора, люксусова заля Українського Центру була може навіть дещо замала на таку кількість виконавців та силу добірних голосів, але рівночасно це й давало ще могутніше враження.

Залю бенкету прикрашували великі барвиті побільшення світлини церков в Україні, над столом були такі ж побільшення образів княгині Ольги та князя Володимира, все виконання за старанням голови Українсь кого Центру архітекта Миколи Василюка. На сцені видніла велика відзнака Тисячоліття його ж роботи і він же, як господар цього українського приміщення, був господарем усіх святкувань. Привітавши гостей-владик при вході до залі, він просив їх на відкриття святочного обіду засвітити дві гуцульські „трійці" як символ світла Христової віри, яке осінило нашу землю тисяча років тому. Після молитви-благословення трапези, що її відмовив о. парох, та старанно підготовленого обіду „в українському стилі", М. Василько представив гостей за почесним столом. Там, крім владик та О'Доннела, засіли наші отці-гості, включно з настоятелем української православної церкви Пресвятої Трійці в Лондоні о. протопресв. В. Метулинським та паніматкою. Треба замітити, що відносини між членами обидвох громад у Лондоні справді по-братньому щирі і в усіх святкуваннях брали участь теж і численні члени парафії Пресвятої Трійці. Поряд з духовенством сиділи за почесним столом теж і голови місцевих парохіяльних Рад із Лондону за Сент Томас, голова Відділу Ліґи Українських Католицьких Жінок А. Зварич та голова Відділу КУК у Лондоні М. Дутчак.

Вже при відкритті свята М. Василько навів уривки із писань та промов наших дисидентів в Україні з нагоди тамтешніх святкувань Тисячоліття, а далі промовці підтримували цей святковий настрій. Владика Ізидор передав короткий привіт та представив Єпископа І. Шерльока, який підкреслив у своїй промові, що християнський Захід має повну релігійну свободу, одначе підпадає впливові модерного матеріялізму, тоді як Схід, незважаючи на постійні переслідування, осягнув повноту християнської віри та теологічної думки.

Голови обидвох церковних громад, які влаштовували це свято, виголосили короткі промови, при чому М. Андрейчук звернув більшу увагу на духовне значення Тайни Хрищення, а М. Фуревич підійшов до теми більше з історичної точки.

Представник Українського Студентського Клюбу при університеті Західнього Онтаріо, його ж голова, Роман Темнюк заявив, що сучасна українська молодь вважає себе повноправними спадкоємцями Тисячоліття християнської України і горда з цього.

Після бенкету відбувся величавий концерт Молодіжних ансамблів. В цілому святкування випало багатолюдне та залишило врочистий настрій і гарні спомини в усіх присутніх.

Відзначування Тисячоліття в Лондоні продовжувалися ще й далі. Останньою заключною імпрезою була Свята Літургія в намірення беатифікації Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького 15-го грудня та доповідь про нього.

Л. Щур

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Загальні збори Кредитівки „Самопоміч" в Дітройті

Загальні збори кредитівки „Самопоміч" відбулися в суботу, 18-го лютого. По проведенню молитви о. парохом Христофором Войтиною, ЧСВВ, президент кредитівки Богдан Андрушків з'ясував основні принципи фінансової політики, якими кредитівка керується у своїй діяльности. Її можна охопити одним заключенням: не допустити до втрати ощадностей членів, старатися про найкращу доходовість від нагромаджених активів. Тому кредитівка старається піднести резерви, тому також мортґеджові позички видає тільки до висоти 25 відсотків своїх активів. Це позички довготермінові й у випадку зросту інфляції — а з тим підвищення відсотків, кредитівці могло б грозити те, що сталося сотням банків, які давали довготермінові позички. Корисні для доходовості кредитівки є короткотермінові позички на консумпційні потреби, які кредитівка уділяє на низькі відсотки.

Володимир Гупалівський, як скарбник, подав конкретні цифри, які вказували на постійний ріст кредитівки. Її активи на кінець 1988 року виносили 52,400,570 дол. За звітуючий рік вони зросли на 3,929,226 дол. Загальна сума прибутків виносила 4,288,517 дол., з чого виплачено членам в формі дивіденди 2,952,575 дол.

Голова контрольної комісії д-р Маріян Юзич підкреслив громадське наставлення керівних органів кредитівки. На підставі проведених перевірок, він ствердив правильність діловодства кредитівки та висловив признання для Дирекції, управителеві та працівникам за успіхи у звітовому році.

Голова номінаційної комісії В. Гупалівський представив зборам трьох кандидатів до Дирекції на наступні три роки: інж. Богдана Андрушківа, д-ра Олександра Серафина і Ярослава Конопаду. Збори вибрали їх одноголосно.

Доказом зацікавлення членів загальною господаркою кредитівки був ряд запитів, на які вони одержали задовільні відповіді від членів Дирекції.

На другий день, 20-го лютого, відбувся щорічний бенкет кредитівки, який зібрав коло 550 членів. По короткому привітальному слові президента Богдана Андрушкова, вечором проводив інж. Ігор Козак. Він попросив до слова В. Гупалівського, який вітав членів як голова Централі Українських Кредитових Кооператив Америки. Він накреслив кількадесятилітню історію розвитку українського кооперативного руху в Америці, який нині в тридцяти кредитівках зосередив 700 мільйонів долярів наших грошей. Сьогодні Централя має вже великий резервовий фонд, зорганізовано забезпеченеві клітини, так що хоча, до певної міри, не всі українські гроші попадають у чуже, до нас байдуже або і вороже місце.

Як щирого приятеля українців, кредитівка відзначила на цих зборах конгресмена В. Брумфільда почесною грамотою за його постійну прихильну поставу до українських справ. Також відзначено В. Барана за його двадцятилітню працю в кредитівці. По молитві, яку провів о. Христофор Войтина, ЧСВВ, слідував обід, під час котрого уприємнювала час оркестра С. Колтика популярними українськими мелодіями.

В розваговій частині виступив Зиновій Маринець, відомий рецитатор гуморесок. Він по-акторськи виголошував свій запас веселих історій, які звичайно мали неочікуване закінчення, що найбільше бавило публіку. Вокальну частину цього вечора виповнив виступ співочої групи „Дарка і Славко". Як попередніми роками, так і цим разом, розвагова частина була вислідом старань Ярослава Конопади.

На своєму першому засіданні по загальних зборах Дирекція розділила функції в такий спосіб: д-р Олександер Серафин — президент, інж. Богдан Андрушків — заступник президента, інж. Ігор Козак — секретар, Володимир Гупалівський — скарбник, Рома Дигдало, Адріян Блюй, Зенон Васильκевич, Ярослав Конопада, Любомир Липецький — члени. Голова контрольної комісії д-р Маріян Юзич, голова кредитової комісії Володимир Баран.

Володимир Баран

Жиди...

(Закінчення зі стор. 1)

було чимало жидів, які є, на його думку, „забутими цілковито жертвами злочину", і що відкриття катинських масових гробів комуно-большевицького злочину дало в руки нацистській пропаґанді зброю, яку на всі лади використовували також поляки, які повторяли, що злочин був ділом „жидівських большевиків", а тим часом, як виявив факт, серед жертв були також ті, яких чуть-чуть не назвали „головними злочинцями". Ненавість до жидів була настільки трагічною, що навіть тоді, коли у варшавському ґетто вмирали заморені люди, у парках і скверах Варшави грала музика, в повітрі лунали сміхи молоді і спільнота вела, здавалось, безтурботне життя у страшній дійсності гітлерівського ґеноциду".

Відкриваючи сьогодні цю справу, — каже Н. Нордон, — „ми хочемо тільки поглибити правду і звернути увагу на нацистівську пропаґанду про 'жидівських большевиків'. Можливо це допоможе польській спільноті вшанувати також жидівські жертви у Катині".

У Львові...

(Закінчення зі стор. 1)

ра, але люди вирвали його від напасників.

Через годину ввесь центр від оперного театру до пам'ятника Міцкевичові був заповнений народом. Тисячі народу вигукували: „Ганьба!", виявляли протест свавільним діям львівської влади. Увечері стало відомо, що понад 30 людей, серед яких переважала молодь, було відвезено до Шевченківського райвідділу міліції. Стільки ж, якщо не більше, в Ленінському райвідділі міліції. Докладний список затриманих буде невдовзі широко відомий громадськості.

Відомо, що міліція тяжко побила члена Львівської обласної ради УГС Ігоря Деркача, який опинився в Шевченківському райвідділі міліції. Коли Михайло Горинь пішов до Ленінського райвідділу міліції за своїм 15-річним сином Тарасом, на нього в дверях міліції напало шість міліціонерів, заштовхали в машину і відвезли у невідомому напрямку. (Виявляється, що вони полювали за братом Михайла — Богданом, а побачивши, що то не Богдан, відпустили Михайла додому). Вячеслав Чорновіл, який разом з дружиною Атеною пішов з'ясувати причину затримання сина Тараса був затриманий, але невдовзі його теж відпустили. Серед затриманих: Бойчук, Паньків, Цимбал, Тимків, Демчук, Чип, Боґомол, Попов, Чекальський, Білик та багато інших.

Заборона мітинґу у Львові 12-го березня, протиправні дії правоохоронних органів, масове побиття і безпідставне затримання великої кількости людей стало найкращою аґітацією проти антидемократичних виборів. Немає сумніву, що після 12-го березня зросте кількість членів і симпатиків Української Гельсінкської Спілки. А тим часом загони міліції продовжують охороняти площі Львова, особливо ретельно охороняючи в'їзд у собор св. Юра, щоб не дати можливости народові виявити протест вірному служителеві влади, Митрополитові РПЦ Никодимові.

В ТИБЕТІ, ОКУПОВАНОМУ КИТАЙСЬКИМИ військами, немає спокою, — заявив кореспондентам неназваний по імені урядовий речник, який погодився дати приватне інтерв'ю двом західнім журналістам. Він заявив, що хоч в столиці Тибету Лгасі ситуація нібито поправилась і життя починає повертатися до нормальних форм, але там існує вийнятковий стан, є встановлена поліційна година і китайська армія контролює дослівно кожну ділянку життя. Китайська телевізія передаючи програму з Тибету, показала при тому частину правди, а головно танки і панцерні автомобілі на вулицях Лгасі, військовиків і міліціонерів, які переважать на вулицях цивільних тибетців. Економіка в Тибеті в повній руїні, — кажуть китайці.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД ПРЕСС, покликаючись на німецькі інформації, повідомляє про землетрясення, яке навістило частину Німеччини у прикордонній полосі між Західньою і Східньою Німеччинами. Епіцентром землетрусу, який дорівнював силі 5,5 баллів за скелею Ріхтера, було східньонімецьке містечко Меркерс, віддалене на шість миль від кородну Західньої Німеччини. Жертв в людях не було, а фізичні знищення були тільки мінімальні, якщо не враховувати запад копальні поташу на передмісцях Меркерсу. Трясення землі у менших розмірах було завважено також у Франкфурті, Нюрнберґу, декотрих частинах Швайцарії і Чехо-Словиччини.

ПОДЯКА

Щиро дякуємо Родині

бл. п. Романа Савчака

за надіслані пожертви — зложені на нев'янучий вінок на виховні цілі УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА, від: д-ра Михайла й Орисі Савчаків 55 дол., мґр Стефанії і Романа Мішкевичів 50 дол., Марусі Попович 25 дол., В. М. Кавки 25 дол. і Н. Ш. Розенберґів 20 дол.

Опечаленій Родині висловлюємо сердечне співчуття у Їхньому безмежному горю.

ГОЛОВНА УПРАВА УЗХ

У глибокому смутку повідомляємо Надбужанців і українське громадянство, що 10-го лютого 1989 року відійшов у Вічність

СВ. П.

ІВАН БАЗАРКО

член і касир ЦК Об'єднання Надбужанців, кол. просвітянський організатор, Адміністративний Директор УККА, Президент СКВУ, визначний громадський і політичний діяч.

Засмученій ВШ. Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Центральний Комітет і Редколеґія „Об'єднання Надбужанців"

П'ЯТДЕСЯТ ЛІТ ТОМУ В ОБОРОНІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ТА ЇЇ СТОЛИЦІ ХУСТУ віддав своє життя 18-літній вістун Карпатської Січі, мій Єдиний і Незаступимий БРАТ

СЛ. П.

АНДРІЙ КУРИЛЕЦЬ

За спокій Його Душі буде відправлена

БОГОСЛУЖБА

30-го березня 1989 р. о год. 8-ій ранку в каплиці церкви св. Володимира в Матаван, Н. Дж.

МАРІЯ ХРАПЛИВА — сестра

В Його пам'ять складаю 100 долярів на цілі Українського Вільного Університету.

Ділимося сумною вісткою, що дня 7-го березня 1989 р. на 73-му році життя відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий МУЖ І БАТЬКО

бл. п.

Володимир Марчук

ПАНАХИДА була відправлена в четвер, 9-го березня ц. р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Muzyka при 5776 West Lawrence St., Chicago, Ill.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в п'ятницю, 10-го березня 1989 р. о год. 10-ій ранку в українській католицькій церкві св. Йосифа, а відтак Тлінні Останки спочили на цвинтарі св. Миколая в Chicago, Ill.

У глибокому смутку:
дружина — МАРҐАРЕТА (МАРІЯ)
дочка — ХРИСТИНА

Український Конґресовий Комітет Америки
Відділ для Нюарку-Ірвінґтону й околиці

Ділимося сумною вісткою з членством, приятелями, знайомими та українською громадою, що в п'ятницю, 10-го березня 1989 року, відійшов у Вічність містоголова нашого Відділу та активний член багатьох українських організацій і товариств

сл. п. мґр

ЛЮБОМИР ПЄХ

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбулися 13 і 14 березня 1989 р. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніон, Н. Дж. та в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

Тіло Покійного спочило на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж. на ділянці колишніх вояків УПА.

Дружині та усій Родині Покійного висловлюємо наше найщиріше співчуття.

УПРАВА ВІДДІЛУ

Уряд...

(Закінчення зі стор. 1)

кої мови — випробуваного засобу міжнаціонального спілкування".

Такі заходи, як виходить з тексту постанови, мають „забезпечити гармонійний розвиток українсько-російської двомовности".

Звертає на себе увагу невдоволення партії, що „трапляється нерішучість по відношенню до екстремістів", які втягують до своїх груп членів партії, „а партійні організації не дають таким фактам належної оцінки".

Редакціям газет, журналів, радіо і телебачення вказано, що вони „не завжди відстоюють принципову позицію", публікуючи „непродумані матеріяли", „слабо висвічують взаємозбагачення національних культур".

ЦК закликає давати рішучу „відсіч намаганням політичних екстремістів націоналістичного гатунку нав'язати трудящим точку зору, яка йде урозріз з інтернаціоналістською ідеологією" та активізувати протидію „підривним акціям зарубіжних українських буржуазно-націоналістичних, сіоністських та клерикальних центрів, які спекулюють на проблемах національних відносин". „Спираючись на авторитет партійних організацій, посилити протидію спробам спрямувати національні почуття у націоналістичне русло... Давати рішучу відсіч намаганням антигромадських та націоналістичних елементів дискредитувати наші інтернаціоналістські завоювання".

В тексті постанови ЦК КПУ виразно проглядає намагання Центрального Комітету партії випробуваними методами демагогії виготовити собі захисний щит на будь-який випадок і водночас залишити стан національного виховання незмінним.

Січневі святкування у повіті Ракленд

На руки українських американських ветеранів зложено проклямацію 22-го січня; сидить: Т. Дунасенко, стоять (зліва): Й. Брега, д-р Д. Боднарчук і проф. д-р В. Лучків.

Кожна українська громада у вільному світі має гурток людей, а більші громади мають навіть комітети, зложені із представників місцевих організацій, для святкування наших національних свят. В повіті Рокленд українська громада є відносно малою і тому ця праця, чи радше координація святкувань припала на 19-ту Станицю Українсько-Американських Ветеранів на чолі з Тарасом Дусаненком. Цього року УАВетеранам допомагав 16-ий Відділ Українського Народного Союзу в Спрінґ Веллі, Н. Й. (Василь Лучків, секретар).

В неділю, 22-го січня ц.р., піднесено український прапор рядом із американським над будовою повітового уряду. В місцевій українській католицькій церкві свв. Петра і Павла о. парох Джанатан Морс відправив Богослуження в намірі українського народу та Панахиду за поляглих борців за волю України.

Відразу після Богослуження українська громада повіту Ракленд зібралась в залі повітового уряду щоби гідно відмітити 71-шу річницю IV-го Універсалу — річницю незалежної України. Тут відмітимо, що вже від років повітова леґіслятура віддає нам, українській громаді, на наші святкування свою залю, в якій під час тижня засідає. Для людини, що бере перший раз участь в наших святкуваннях це може здаватись досить цікавим; навіть не знімається прізвищ членів леґіслятури із столів, і це нагадує парлямент під час нарад.

При почесному столі засіли: конґресмен Бенджамін Ґілман, Джозеф Голланд, член стейтової леґіслятури, Френк Форнаріо, провідник меншости в повітовій леґіслятурі, Кеннет Ґрібец, головний прокуратор повіту Ракленд, Джейн Алтієрі, тимчасова секретарка повіту Ракленд, о. Дж. Морс, парох української католицької парафії в Спрінґ Веллі, д-р Дмитро Боднарчук, фінансовий секретар 16-го Відділу УНСоюзу, Йосиф Брега від Крайової Команди Українсько-Американських Ветеранів, Тарас Дусаненко, командант 19-ої Станиці УА-Ветеранів у Спрінґ Веллі, Н. Й., та д-р В. Лучків, який провадив святкуваннями. Від американського ветеранського світу брали участь: Мілтон Стайнберг від стейтового управління ветеранів, Мері Мур від повітового управління ветеранів, Дейвид Осман від повітового Координаційного комітету ветеранських організацій, а Ернст Помрой заступав ветеранів морської піхоти.

Святкування відкрив д-р В. Лучків та попросив о. Морса щоби провів молитву. Після американського національного гимну слово мав конґресмен Б. Ґілман, один із найближчих наших приятелів у Вашінґтоні. Він коротко зупинився над значенням дня незалежности та 22-им січня. Він заявив, що помимо перебудови та гласности, український нарід дальше терпить ярмо червоного сатрапа. А християни навіть не мають де молитися, бо безбожний уряд дальше не дозволяє відкрити церкви. Він підкреслив, що ми не можемо забути 22-ге січня 1918 року аж доки Україна знова не стане самостійною, від нікого не залежною, державою".

Найбільше розчарування приніс для нас Дж. Голланд, який заявив, що хоч обидві палати стейтової асамблеї одноголосно заявилися і цього року за вже традиційною проклямацією з нагоди святкувань 22-го січня, губернатор стейту Ню Йорк Маріо Квомо відмовився підписати т. зв. екзекутивну проклямацію, мовляв, „щоби не образити росіян". Це дивно, бо в минулих роках він такі проклямації підписував без будь-яких застережень. Це здається перший раз в історії Губернатор будь-якого стейту відмовився підписати проклямацію 22-го січня щоби „не образити росіян".

Головну промову в українській мові виголосив д-р Д. Боднарчук, а промову в англійській мові виголосив проф. д-р В. Лучків. Обидва доповідачі підкреслили вагу Акту 22-го січня та звернули увагу присутніх на сучасні події на українських землях. Підкреслили, що в дійсності на Україні нічого не змінилося, український нарід в ярмі, церкви заборонено відкривати, священики відправляють скрито від ворога, а КҐБ „воює" як і раніше.

Молитвою та українським національним гимном закінчено наші святкування 71-ої річниці незалежности України.

В.Г.Л.

Л. Ґой переобрана головою Окружної управи СУА в Ню Йорку

Н. Й. (Х.Н.). — В неділю, 5-го березня, відбувся Окружний з'їзд СУА з участю 71 членки. З'їздом проводила Іванна Ганкевич (119-ий Відділ) і секретарювала Михайлина Баран (1-ий Відділ). Голова Леся Ґой попросила до президії голову СУА Марію Савчак.

З надзвичайно добре виготовлених звітів уступаючої управи можна було довідатися, яку велику працю у всіх ділянках проробило 15 Відділів Округи. Підкреслено численну участь членок СУА у всіх святкуваннях 1000-ліття. Відділи мали дуже цікаві вечори, як, наприклад, висвітлення прозірок київських рукописів з поясненнями проф. Дарії Маркусь. У різних Відділах доповідали: Уляна Любович, Надія Світлична, Раїса Руденко, Стефанія Гнатенко, Мирослав Кузьма, о. Гаюк, І. Левадний, о. Филип, д-р Олег Сохан та членки Відділів. Виховна ділянка: три Відділи — 30,83 і 89 провадять світлички з участю 24 дітей. 30-ий Відділ виготовив магнетофонну стрічку для підготови дітей до першого Св. Причастя. 64-ий Відділ влаштував виставку молоді з тематикою 1000-ліття християнства в Україні, яка пройшла з великим успіхом.

Суспільна опіка — це ділянка, якій присвячується велику увагу висилаючи пачки, збираючи на медичну допомогу, помагаючи потребуючим і старшим. На суспільну опіку Відділи видали у звітовому році понад 11 тисяч дол. Стипендії, які висилають членки та спонзори з громадянства, дійшли в Окрузі до суми 30,465 дол., в тому 15 тисяч вплатили В. Я. Сливоцькі.

Про працю Відділів інформують пресові референтки у „Свободі", „Америці", „Українському Тижневику", „Сівачеві" та „Нашому Життю", а також у місцевій американській пресі.

Для здобуття фондів Відділи організовують базарі та беруть участь у фестивалях. Допомога Українському Музеєві — це велике завдання Відділів СУА. Три Відділи: 64,72 і 119 є фундаторами, 1, 82, 83, 89 і 113 є меценатами Музею. У 1988 р. Відділи зложили на Музей 11,235 дол. Окремі членки Відділів черґують, а також помагають у різних працях.

Голова Леся Ґой звітувала про спільні імпрези Відділів Округи, а саме: зустріч з Оленою і Йосифом Терелями, доповідь проф. Дарії Маркусь про київські рукописи, ілюстровану чудовими прозірками, засвічення Ялинки, яку у 1988 р. присвячено 1000-літтю, та веселе „матіне" закінчило звітовий рік.

Відділи розпродали льотерійні книжечки на „Наше Життя" на 3,400 дол. і уфундували телевізор на ту ціль. Відділи мають 100-відсоткову передплату „Нашого Життя" та жертвують на пресовий фонд. Заступниці голови Н. Савчук і О. Літепло і голова репрезентували Округу назовні, а голова входила до Метрополітального Комітету 1000-ліття. Голова щиро подякувала головам Відділів і членам управи за співпрацю. Після полуденку голова СУА Марія Савчак дала велике признання Окрузі Ню Йорку як передовій в організації. Зазначила, що дискусія над звітами була цікава і потрібна, бо дала деякі напрямні для поліпшення праці. Підкреслила активну участь Округи у святкуваннях 1000-ліття, зокрема 64 Відділу, який провів 12 показів історичних одягів в Америці з цієї нагоди.

Інформуючи про працю СУА, зазначила, що великим досягненням була участь СУА у відзначенні 100-ліття Міжнародної Ради Жінок, в якому СУА відіграв активну ролю. До досягнень належить теж рішення V СКВУ, що СУА увійшов до секретаріяту СКВУ з рамени СФУЖО.

На терені ЗСА до Крайової Ради Жінок як заступниця голови обрана д-р М. Хомяк, а до Екзекутиви увійшла Ірена Куровицька, яка є вже відомою в комітеті гостинности на терені Об'єднаних Націй. „Репрезентація — це вікно у світ, — сказала голова. — Вона дуже важлива, але і дуже коштовна". Вона звернулася до голів Відділів, щоб виказали зрозуміння для цієї справи і матеріяльно допомогли. Треба добре попрацювати над збільшенням членства, що є для організації конечністю.

Далі голова повідомила, що наступна Конвенція СУА відбудеться у 1990 році в Дітройті. Порушила справу мови у зв'язку з проголошенням СКВУ року української мови, але Конвенція СУА в 1987 р. винесла резолюцію у справі плекання мови, одначе резолюція не вистачає — мову треба плекати і затримати. „Український Музей — це дитина СУА", — пригадала голова і членство мусить підтримувати його почини. Марія Савчак подякувала Окрузі за підтримку і гостинність при нарадах Головної Управи і побажала успіхів у дальшій праці.

На пропозицію номінаційної комісії під головуванням Лідії Маґун вибрано управу в складі: Леся Ґой — голова, заступниці — Надія Савчук і Ольга Літепло, Ольга Руденська — протоколярна секретарка. Євгенія Івашків — кореспонденційна секретарка, Анна Рак — скарбничка. Референтки: організаційна — Олександра Крумшин, культосвітня — Стефанія Косович, виховна — Іванна Мачай, пресова — Христя Навроцька, суспільної опіки — Віра Кушнір, стипендій — Рома Шуган, зв'язків Марія Касіян, імпрезова Параскевія Сусь, музею — Люба Фірчук, господарські — Ольга Кузьмин — Анна Натина. Хорунжі: Анна Кусніpчук і Наталія Валько. Референтка домівки — Мирося Малиняк, скарбничка домівки — Наталія Дума. Контрольна комісія — голова Лідія Закревська, члени: Стефанія Савчув, Іванна Клим, Надія Попель і Галина Оберишин. Комісія ухвал під проводом Ірени Мокрівської намітила кілька точок: приєднування нових членок, проєкт зміни звітних листків, фінансову підтримку „Нашого Життя" і Українського Музею, збільшення опіки над старшими членками, включення з громадою у відзначення 175-ліття від народження Тараса Шевченка як теж з'єднання з краєм у плеканні та затримуванні рідної мови.

Переобрана голова Леся Ґой подякувала за довір'я до неї і просила про дальшу співпрацю. На тому закрила Окружний з'їзд молитвою.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ДАНЛО, член УНС, Відд. 22-го Т-ва „Добра Воля" в Чикаго, Ілл. помер 22-го грудня 1988 року на 87-му році життя. Нар. 1902 року в Канаді. Членом УНС став 1939 року. Залишив у смутку дружину Гелен (Коцур), синів Івана Волтера і Степана, семеро внуків, трьох правнуків і одного брата в Вінніпеґу, Канада. Похорон відбувся в Таскон, Арізона.

Вічна Йому Пам'ять!

Гелен Б. Олек, секр.

ЙОСИФ ПАЦУРА, член УНС Відд. 200-го Т-ва „Вільна Україна" в Озон Парку, Н.Й., помер 13-го січня 1989 року на 64-му році життя. Нар. 1-го жовтня 1924 року в селі Яхторів, Україна. Членом УНС став 1984 року. Залишив у смутку дружину Павлину і трьох синів Миколу з дружиною Анною Марісю, Стефана з дружиною та Михайла; чотирьох внуків, маму в Україні, двоюрідних братів Володимира та Олексу, тіточного брата Володимира та тіточну сестру Надію в Америці. Похорон відбувся 17-го січня 1989 року на цвинтарі Св. Михаїла в Озон Парку, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Іван Пригода, секр.

ЯРОСЛАВ ХАВАНСЬКИЙ, член УНС Відд. 233-го Т-ва „Молодечий Клюб" в Лорейн, Огайо помер 27-го жовтня 1988 року на 76-му році життя. Нар. в Бучачі, Зах. Україна. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Влодзю Вілці, синів Зенона, Дарка, Євгена і Ярему та 9-ро внуків і сестру Галину Павелишин на україні. Похорон відбувся 29-го жовтня 1988 року на цвинтарі Кальварія в Лорейні, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Тетяна Сілецька, секр.

Д-р МИХАЙЛО ЛОГАЗА, член УНС Відд. 39-го Т-ва „Українська Січ" в Сиракюзах, Н.Й. помер 11-го січня 1989 року на 84-му році життя. Народився в селі Підпечари, біля Станиславова, Зах. Україна. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Марію і велику родину в Америці і в Україні. Похорон відбувся 14-го січня 1989 року на цвинтарі Св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

ОЛЕКСАНДРА ЛУЦВ, член УНС Відд. 184-го Т-ва „Верховина" в Ню Йорку ˙˙ Й. померла 1-го січня 198. р. на 89-му році життя. Нар. в 1900 році в селі Кінське, повіт Березів, Зах. Україна. Похорон відбувся в січні 1989 року на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбурзі, Н.Й.

Вічна Її Пам'ять!

Богдан Ластовецький, секр.

РОЗА КРУШЕЛЬНИЦЬКА, член УНС Відд. 94-го ім. М. Шашкевича в Гемтремку, Миш. померла 5-го грудня 1988 року на 87-му році життя. Нар. 1901 року в Зарваниці, Зах. Україна. Членом УНС стала 1923 року. Залишила у смутку дочку Мері Гант. Похорон відбувся на цвинтарі Мт. Олівет в Дітройті, Миш.

Вічна Її Пам'ять!

Роман Татарський, секр.

РАССЕЛ Р. ГАРКІНС, член УНС Відд. 38-го ім. Св. Миколая в Обирні, Н.Й. помер 27-го січня 1989 року на 65-му році життя. Нар. 25-го квітня 1924 року в Сиракюзах, Н.Й. Членом УНС став 1954 року. Залишив у смутку дружину Гелен, синів Тому і Рассела і дочок Льорі Кридатус і Шерон Гасн. Похорон відбувся 30-го січня 1989 року на цвинтарі св. Йосифа в Обирні, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Едвард М. Ґузиляк, секр.

МИХАЙЛО БУЛА, член УНС Відд. 471-го ім. ген. Т. Чупринки в Монтреалі, Канада помер 31-го січня 1989 року на 65-му році життя. Нар. 1923 року в Козовій, Україна. Залишив у смутку дружину Анну і двох синів Романа і Євгена та багато земляків та приятелів. Похорон відбувся 4-го лютого 1989 року на цвинтарі Кот де Неж, укр. секція в Монтреалі, Кве. Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Б. Явірницька, секр.

СТЕПАН СКОЛОЗДРА, член УНС Відд. 59-го Т-ва „Українська Січ" в Бриджпорті, Конн. помер 21-го січня 1989 року на 67-му році життя. Нар. 1921 року в селі Розводів - Жидачів, Зах. Україна. Членом УНС став 1971 року. Залишив у смутку дружину Марію, двох синів Стефана і Романа і дочку Ольгу Твіллінґер, чотирьох внуків, дві сестри на Україні та дальшу родину. Похорон відбувся 24-го січня 1989 року на цвинтарі Лейкв'ю в Бриджпорті, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!

Тарас Сливінський, секр.

ВАСИЛЬ КОСТИК, член УНС Відд. 86-го Т-ва УСК в Ню Йорку, помер 19-го грудня 1988 року на 65-му році життя. Нар. 1923 року в Больщівцях, Зах. Україна. Членом УНС став 1982 року. Залишв у смутку кузинку Ірену Залуцьку з її ріднею в Америці та ближчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 24-го грудня 1988 р. на православному цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Іван Сєрант, секр.

НІНА КУРИЛО, член УНС Відд. 487-го Т-ва „Дніпро" в Ст. Пол, Мінн. померла 12-го листопада 1988 року на 75-му році життя. Нар. 1914 року в Юзівці, Донбас — Україна. Членом УНС стала 1954 року. Залишила у смутку дочку Ліду Сімс і внуків. Похорон відбувся 16-го листопада 1988 року на цвинтарі Лейкв'ю Ґарденс у Вихіта, Кензас.

Вічна Її Пам'ять!

М. Денисюк, секр.